

Тиркеме
Кыргыз Республикасынын
Билим берүү жана илим
министрлигинин
№ 1578/1 буйругуна
« 21» сентябрь 2021-ж.

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ**

**ЖОГОРКУ КЕСИПТИК БИЛИМ БЕРҮҮНҮН
МАМЛЕКЕТТИК БИЛИМ БЕРҮҮ СТАНДАРТЫ**

АДИСТИГИ: 560006 Медайымдык иш

**квалификациясы: *адис (медайымдык иш адистиги боюнча менеджер
жана окутуучу)***

Бишкек 2021

Учурдагы **560006 Медайымдык иш** боюнча жогорку кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигине караштуу И.К. Ахунбаев атындагы Кыргыз мамлекеттик медициналык академиясынын Жогорку медициналык жана фармацевттик билим берүү боюнча окуу - усулдук бирикмеси тарабынан жактырылды.

КР БИМне караштуу жогорку медициналык
жана фармациялык билим берүү боюнча
ОУБ төрагасы м.и.д., профессор

К.Б. Ырысов

Түзүүчүлөр:

1. Ырысов К.Б. - И.К. Ахунбаев атындагы КММАнын Окуу иштери боюнча проректор, м.и.д., проф.
2. Исакова Г.Б. - И.К. Ахунбаев атындагы КММАнын Окуу-усулдук бөлүмүнүн башчысы, м.и.к., доцент
3. Момушова М.Т. - И.К. Ахунбаев атындагы КММАнын Окуу- усулдук бөлүмүнүн сектор башчысы
4. Жаманкулова М.К. - И.К. Ахунбаев атындагы КММАнын медайымдык иш кафедрасынын башчысы, доцент, м.и.к.
5. Курманалиева З.Б. - И.К. Ахунбаев атындагы КММАнын окуу- усулдук профилдик комитети боюнча адис
6. Токторбаева Э.А. - Жогорку медайымдык билим берүү факультетинин жумушчу программаларынын координатору
7. Мусаева Б.Д. - Улуттук гематология жана онкология борборунун медайымдык иш боюнча башкы дарыгеринин орун басары
8. Кыргызбаева А.Б. - КР Медициналык айымдар Ассоциациясынын Президенти

МАЗМУНУ

1.	ЖАЛПЫ ЖОБОЛОР	4 бет.
1.1.	Мамлекеттик билим берүү стандартын иштеп чыгууда колдонулган ченемдик документтер	4 бет.
1.2.	Терминдер, аныктамалар, белгилөөлөр, кыскартуулар	4 бет.
2.	КОЛДОНУУ ЧӨЙРӨСҮ	5 бет.
2.1	Жогорку кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандартынын аныктамасы (ЖКБ МБС)	5 бет.
2.2	ЖКБ МБС негизги колдонуучулары	5 бет.
2.3	Абитуриенттердин даярдык деңгээлине талаптар	6 бет.
3.	АДИСТИКТИН ЖАЛПЫ МҮНӨЗДӨМӨСҮ	6 бет.
3.1	Бйгарылуучу квалификация	6 бет.
3.2	ЖКБ НБП өздөштүрүүнүн ченемдик мөөнөтү	6 бет.
3.3	НБП өздөштүрүүнүн сыйымдуулугу	7 бет.
3.4	ЖКБ НБП максаты	6 бет.
3.5	Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердигинин чөйрөсү	7 бет.
3.6	Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердигинин объекти	7 бет.
3.7	Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердигинин түрлөрү	8 бет.
3.8	Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердигинин милдеттери	8 бет.
4.	НБП ИШКЕ АШЫРУУ ШАРТТАРЫНА ЖАЛПЫ ТАЛАПТАР	10 бет.
4.1	НБП ишке ашырууда ЖОЖ укуктарына жана милдеттерине жалпы талаптар	10 бет.
4.2	НБП ишке ашырууда студенттин укуктарына жана милдеттерине жалпы талаптар	11 бет.
4.3	Студенттин окуу жүктөмүнүн максималдуу көлөмү	11 бет.
4.4	Каникул убагынын жалпы көлөмү	11 бет.
5.	АДИСТИК БОЮНЧА НБП ТАЛАПТАРЫ	12 бет.
5.1	Адистик боюнча НБП жыйынтыктарына талаптар	12 бет.
5.2	Адистик боюнча НБП структурасына талаптар	15 бет.
5.3	Адистик боюнча НБП ишке ашыруу шарттарына талаптар	17 бет.

1. ЖАЛПЫ ЖОБОЛОР

1.1. 560006 Медайымдык иш адистиги боюнча Мамлекеттик билим берүү стандарты Жогорку кесиптик билим берүүнүн «Билим берүү жөнүндө» мыйзамына жана Кыргыз Республикасынын башка ченемдик укуктук актыларына ылайык Кыргыз Республикасынын билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан иштелип чыккан. Билим берүү тармагында жана Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан аныкталган тартипте бекитилген.

Бул Мамлекеттик билим берүү стандартын сактоо менчиктин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына карабастан адистерди даярдоо үчүн кесиптик билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык окуу жайлар үчүн милдеттүү болуп саналат.

1.2. Терминдер, аныктамалар, белгилөөлөр, кыскартуулар

НБП ЖКБде терминдер жана аныктамалар белгиленген тартипте Кыргыз Республикасы тарабынан кабыл алынган "Билим берүү жөнүндө" Кыргыз Республикасынын мыйзамына жана жогорку кесиптик билим берүү чөйрөсүндөгү эл аралык документтерге ылайык колдонулат:

- **негизги билим берүү программасы** - максаттарды, күтүлүп жаткан натыйжаларды, мазмунун жана окутуунун тиешелүү багытындагы билим берүү процессин ишке ашырууну уюштурууну жөнгө салуучу окуу-усулдук документтердин жыйындысы;
- **окутуу багыты** - жалпы фундаменталдык окутуунун негизинде интеграцияланган, ар кандай профилдеги жогорку кесиптик билимдүү кадрларды (адистерди) даярдоо үчүн билим берүү программаларынын жыйындысы;
- **профиль** - негизги билим берүү программасынын кесиптик ишмердигинин белгилүү бир түрүнө жана (же) объектисине багытталышы;
- **компетенттүүлүк** – белгилүү чөйрөдө эффективдүү ишмердүүлүк үчүн студентти билимге даярдоонун социалдык талабы;
- **кредит (кредиттик бирдик)** - негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугунун шарттуу көрсөткүчү;
- **окутуунун натыйжалары** - негизги билим берүү программасы модулу боюнча окутуунун натыйжасында алынган компетенциялар, кыскартуулар жана белгилер.
- **жалпы илимий компетенциялар** - бул кесиптик ишмердүүлүктүн бардык (же көпчүлүк) түрлөрүнө мүнөздүү мүнөздөмөлөр: үйрөнүү, талдоо жана синтездөө ж.б.
- **инструменталдык компетенциялар** - таанып билүү жөндөмдөрүн, идеяларды жана ойлорду түшүнүү жана колдонуу жөндөмүн камтыйт; методикалык жөндөмдүүлүк, айлана-чөйрөнү түшүнүү жана башкаруу, убакытты уюштуруу, үйрөнүү, чечим кабыл алуу жана көйгөйлөрдү чечүү стратегияларын түзүү; технологиялык көндүмдөр, технологияны колдонууга байланышкан көндүмдөр, компьютерде иштөө жана маалыматты башкаруу көндүмдөрү; лингвистикалык көндүмдөр, баарлашуу компетенциялары;
- **социалдык, жеке жана жалпы маданий компетенциялар** – сезимди жана мамилени билдирүү жөндөмү менен байланышкан жеке жөндөмдөр, сынчыл ой жүгүртүү жана өзүн-өзү сындоо жөндөмү, ошондой эле социалдык өз ара аракеттенүү жана

кызматташуу процесстери менен байланышкан социалдык көндүмдөр, топтордо иштөө жөндөмдүүлүгү, социалдык жана этикалык милдеттенмелерди алуу;

- **кесиптик стандарт** - профессионалдык иштин конкреттүү түрүнүн алкагында анын мазмунуна жана сапатына карата талаптарды аныктаган жана кызматкердин квалификациясынын сапаттык деңгээлин сүрөттөгөн негизги документ, ишмердүүлүгүнүн түрүнө карабастан, кандайдыр бир уюмдун штабында, ал өз ордун туура ээлөө үчүн аткарууга тийиш.

Учурдагы негизги билим берүү программасында төмөнкүдөй кыскартуулар жана белгилөөлөр колдонулат:

ЖКБ - жогорку кесиптик билим;

ЖОЖ - жогорку окуу жайы;

МБС - мамлекеттик билим берүү стандарты;

ИК - инструменталдык компетенциялар;

ТК - тандоо курстары;

МЧА - мүмкүнчүлүгү чектелген адамдар

ДПМ – дарылоо практикалык мекемеси

ЖИК - жалпы илимий компетенциясы;

НБП - негизги билим берүү программасы;

КК - кесиптик компетентенция.

СМК - социалдык-жеке жана жалпы маданий компетенция;

ОУБ - окуу-усулдук бирикмелер;

НБП ДЦ - негизги билим берүү программасынын дисциплиналар цикли;

2. КОЛДОНУУ ЧӨЙРӨСҮ

2.1. Бул жогорку кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты (мындан ары - МБС ЖКБ) - 560006 Медайымдык иш адистиги боюнча негизги билим берүү программасын (мындан ары НБП) ишке ашырууда милдеттүү болгон ченемдердин, эрежелердин жана талаптардын жыйындысы. Кыргыз Республикасынын аймагында тиешелүү адистик лицензияга ээ болгон, менчигинин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына карабай, НБП ЖКБ бардык билим берүү уюмдары (мындан ары - ЖОЖдор) тарабынан ЖКБ өнүгүүсүнүн сапатын баалоочу окуу жана уюштуруу - методикалык документтерди иштеп чыгуу үчүн негиз.

2.2. **560006 Медайымдык иш адистиги боюнча МБП ЖКБнин негизги колдонуучулары:**

- илимдин, техниканын жана социалдык чөйрөнүн жетишкендиктерин жана даярдоо деңгээлин эске алуу менен базалык кесиптик билим берүү программаларын иштеп чыгуу, эффективдүү ишке ашыруу жана жаңыртуу үчүн окуу жайда жооптуу администрация жана илимий-педагогикалык (профессордук -окутуучулук курам, илимий кызматкерлер) курам;

- окутуунун бул багыты боюнча окуу жайдын негизги билим берүү программасын

иштеп чыгууда билим берүү ишмердүүлүгүн натыйжалуу ишке ашыруу үчүн жооптуу студенттер;

- тиешелүү кесиптик иш чөйрөсүндөгү адистердин жана жумуш берүүчүлөрдүн ассоциациялары;
- Кыргыз Республикасынын билим берүү тармагындагы аткаруу бийлигинин борбордук органынын тапшырмасы боюнча негизги билим берүү программаларын иштеп чыгууну камсыз кылуучу окуу -методикалык бирикмелер жана кеңештер;
- жогорку кесиптик билим берүүнү каржылоону камсыз кылган мамлекеттик аткаруу бийлик органдары;
- жогорку кесиптик билим берүү системасында мыйзамдардын сакталышына көзөмөлдү камсыз кылуучу ыйгарым укуктуу мамлекеттик аткаруу органдары;
- билим берүү программаларын жана уюмдарын аккредитациялоочу агенттиктер, жогорку кесиптик билим берүү чөйрөсүндө сапатты көзөмөлдөө.

2.3. Абитуриенттердин даярдык деңгээлине талаптар.

2.3.1. "Адис" илимий даражасын берүү менен жогорку кесиптик билим алууга кайрылган абитуриенттин билим деңгээли орто жалпы билим же орто кесиптик (же жогорку кесиптик) билим болуп саналат.

2.3.2. Абитуриенттин орто жалпы же орто кесиптик (же жогорку кесиптик) билим жөнүндө мамлекет тааныган документи болушу керек.

3. АДИСТИК БОЮНЧА ЖАЛПЫ МҮНӨЗДӨМӨ

3.1. Кыргыз Республикасында МБП ЖКБ 560006 Медайымдык иш адистиги боюнча ишке ашырылууда. НБП ЖКБ өздөштүргөндө жана мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациядан ийгиликтүү өткөндө, белгиленген тартипте – медайымдык иш адистиги боюнча менеджер жана окутуучу квалификация тапшыруу менен жогорку кесиптик билим жөнүндө диплом берилет.

3.2. Орто жалпы же орто / жогорку кесиптик билимдин базасында 560006 Медайымдык иш адистиги боюнча НБП ЖКБ өнүктүрүүнүн стандарттык мөөнөтү күндүзгү билим менен 5 жыл

Орто кесиптик билими бар жарандарга (медайымдык, акушердик, жалпы медицина) тездетилген программалар боюнча адистик боюнча НБП ЖКБ өздөштүрүү укугу берилет. Ылдамдатылган программаларды ишке ашырууда окуу мөөнөтү жеке дисциплиналардагы (модулдардагы) жана (же) жеке практикалардагы окутуунун натыйжаларын толугу менен же жарым -жартылай кайра аттестациялоонун (которуунун) жыйынтыгы боюнча аныкталат.

Орто кесиптик билимдин профилинин жогорку кесиптик билимдин профилине дал келүүсү окуу жай тарабынан өз алдынча аныкталат.

Индивидуалдуу окуу планы боюнча окуганда, билим алуу формасына карабастан, окуу мөөнөтү окуу жай тарабынан өз алдынча белгиленет.

Ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдар үчүн жекече окуу планы боюнча окуганда, окуу жайга тиешелүү окуу формасы үчүн белгиленген мөөнөткө салыштырмалуу окуу мөөнөтүн узартууга укуктуу.

Адистиги боюнча ЖББП ЖАББны өздөштүрүүнүн башка ченемдик мөөнөттөрү Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан белгиленет.

3.3. Күндүзгү билимде орто жалпы же орто / жогорку кесиптик билимдин базасында адистик боюнча ЖББПди өздөштүрүүнүн жалпы эмгек сыйымдуулугу 300 кредиттен кем эмес.

Окуу жылы үчүн күндүзгү билим берүүдө ЖББП ЖАББнын эмгек сыйымдуулугу кеминде 60 кредитти түзөт.

Бир семестрдин татаалдыгы 30 кредиттен кем эмес (окуу процессинин эки семестрлик структурасы менен).

Бир кредит студенттин 30 сааттык ишине барабар (анын ичинде аудиториялык иши, өз алдынча иштер жана аттестациянын бардык түрлөрү).

3.4. Жеке инсанды окутуу жана тарбиялоо жаатындагы 560006 Медайымдык кесип боюнча ЖББП ЖАББнын милдеттери.

3.4.1. Билим берүү тармагында, 560006 Медайымдык адистигинин ЖББП ЖАББ боюнча максаты:

эмгек рыногунда анын социалдык мобилдүүлүгүнө жана стабилдүүлүгүнө салым кошкон жана бүтүрүүчүгө медайым менеджеринин жана окутуучунун ишмердүүлүгү жаатында ийгиликтүү иштөөгө мүмкүндүк берүүчү универсалдуу жана кесиптик компетенциялары бар адисти даярдоо.

3.4.2. Жеке билим берүү тармагында, 560006 медайымдык адистиги боюнча ЖББП ЖАББнын максаты:

студенттердин коомдук жана жеке сапаттарын калыптандыруу: максаттуулук, уюштуруучулук, эмгекчилдик, жоопкерчилик, жарандык, баарлашуу, толеранттуулук жана эмпатия жана жалпы маданияттын жогорулашы.

3.5. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердигинин чөйрөсү

Медайымдык иш 560006 адистиги боюнча бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн багыты өзүнө төмөнкүлөрдү камтыйт: медайымдын белгиленген талаптарына жана стандарттарына ылайык медициналык жардамдын тийиштүү сапатын (терапиялык-профилактикалык, медико-социалдык) камсыз кылуу аркылуу калктын ден соолугун коргоо, ошондой эле билим берүү жана илим чөйрөсүндөгү административдик жана башкаруучулук ишмердүүлүк жана кесиптик ишмердүүлүк.

Бүтүрүүчүлөр билим деңгээли жана алган компетенциясы кызматкердин квалификациясына коюлган талаптарга ылайык келген шартта, кесиптик ишмердүүлүктү башка чөйрөлөрдө жүргүзө алышат.

3.6. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн объекттери

Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик **560006 Медайымдык иш адистик** ишмердүүлүгүнүн түрлөрү болуп саналат:

- физикалык тарап (бейтаптар)
- калк;
- медайымдар;
- каражаттардын топтому жана технологиялар, ден соолукту сактоо үчүн шарттарды түзүүгө багыттылган, алдын алууну камсыз кылуу, медайымдык кам көрүү жана көзөмөл

3.7. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн түрлөрү:

- диагностикалык;
- дарылоо;
- алдын алуу;
- калыбына келтирүү;
- уюштуруучулук-башкаруучулук;
- психо-педагогикалык;
- илимий-изилдөө.

Негизинен бүтүрүүчү даярдалган кесиптик иштин конкреттүү түрлөрү окуу жай тарабынан тиешелүү (кесиптик эмес) кесиптин негизинде иштелип чыккан билим берүү программасынын мазмунун аныкташы керек.

3.8. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн милдеттери

560006 Медайымдык иш адистиги боюнча бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн милдеттери:

Дартты аныктоо ишмердүүлүгү:

- бейтаптарды алдын алуу лабораториялык жана инструменталдык изилдөө методдорун даярдоо;
- медайымдык процесстин биринчи этабын ишке ашыруу- бейтаптын ден соолугу жөнүндө маалыматтарды чогултуу жана баалоо (медайымдык текшерүү);
- медайымдык процесстин экинчи этабын ишке ашыруу - медайымдын өз алдынча алдын ала турган же чече турган көйгөйлөрдүн медайымдык диагнозун түзүү

Дарылоо ишмердүүлүгү:

- медайымдык процесстин үчүнчү, төртүнчү жана бешинчи этаптарын ишке ашыруу-медайымдык иштерди пландаштыруу жана ишке ашыруу, ошондой эле көрсөтүлгөн жардамдын эффективдүүлүгүн баалоо жана аны оңдоо;
- дарыгердин көрсөтмөсү боюнча жана анын көзөмөлү астында медайымдык кийлигишүүлөрдүн көз каранды түрүн аткаруу;
- медайымдык кийлигишүүлөрдүн көз каранды түрүн аткаруу: медайымдык манипуляциялар, биринчи жардам көрсөтүү жана тез жардам көрсөтүү, жеке гигиена чаралары, бейтаптарга билим берүү, техникалык манипуляцияларды аткаруу ж.б.;
- үйдөгү медициналык жабдуулардын укуктук-этикалык маселелерин сактоо менен бейтапты үйдө дарылоонуу ишке ашыруу;
- өзгөчө кырдаалдарда медициналык жана эвакуациялык иш-чараларды жүргүзүү жана эпидемиянын өзгөчө шартында калкка медициналык жардам көрсөтүү;
- дары каражаттарды, медициналык аспаптарды жана медициналык техниканы колдонуу жана сактоо эрежелерин сактоого жөндөмдүү.

Алдын алуу иш-аракеттери

- калктын ден соолугунун абалын талдоо жана адекваттуу алдын алуу чараларын негиздөө;
- ден соолугу чың үй-бүлөнүн жана анын мүчөлөрүнүн медайымдык камкордугун жүргүзүүгө жана аларга жеке гигиена, эмгекти жана эс алууну туура уюштурууга, ошондой эле туура тамактануу боюнча сунуштарды берүүгө жөндөмдүү жана даяр;
- калк арасында кеңири тараган жугуштуу, мите жана жугуштуу эмес оорулардын алдын алуу боюнча иш-чараларды жүргүзүүгө, калкты эмдөөнүн стандарттуу жол-жоболорун ишке ашырууга жөндөмдүү жана даяр;

- дарыгер менен бирге калкты медициналык алдын алуу кароодон өткөрүү боюнча иш-чараларды жүргүзүүгө жөндөмдүү жана даяр;
- чоңдорго жана балдарга диспансердик байкоо жүргүзүү;

Калыбына келтирүү ишмердүүлүгү

- организмдин патологиялык оорулары жана жаракат алган бейтаптарга ар кандай реабилитациялык чараларды (медициналык, социалдык жана кесиптик) колдонууга жөндөмдүү жана даяр;
- бейтаптын физиологиялык, психологиялык жана социалдык ден соолугун калыбына келтирүүгө, анын организмнин потенциалынан толук пайдаланууга көмөктөшкөн иш-чараларды жүргүзүүгө жөндөмдүү жана даяр
- бейтапка өзүн-өзү тейлөө ыкмаларын үйрөтүүгө, морфологиялык жана функционалдык абалына жараша физикалык иштин оптималдуу режимин сунуштоого, физиотерапия эрежелерин үйрөтүүгө жөндөмдүү жана даяр;

Уюштуруу жана башкаруу иштери

- чыр-чатактарды, стрессти жана медайымдардын ишин уюштурууну жөнгө салуу үчүн психология билимин колдонуп, натыйжалуу баарлашуу методдорун колдонууга жөндөмдүү жана даяр;
- саламаттыкты сактоодо кабыл алынган ченемдик укуктук жана административдик документтерди колдонууга жана иштөөгө даяр (Кыргыз Республикасынын мыйзамдары, техникалык регламенттер, эл аралык жана улуттук стандарттар, буйруктар, сунуштар, терминология, эл аралык бирдик тутумдары (SI), учурдагы эл аралык классификация ж.б.);
- дарылоо-алдын алуу бирикмелеринде, иш кагаздарында (кызматтык каттар, отчеттор, каттар ж.б.) медициналык документтерди эсепке алууга жана отчет жүргүзүүгө жөндөмдүү жана даяр;
- саламаттыкты сактоо мекемелеринде иштеген медайымдарга көрсөтмө берүүгө, аларды жумуш милдеттери, эмгекти коргоо эрежелери, ички тартип жана башка расмий документтер менен тааныштырууга жөндөмдүү жана даяр;
- коомдук тамактануу, кир жуучу жана борбордук стерилдөө бөлүмүнүн кызматтык иштерин көзөмөлдөөгө жөндөмдүү жана даяр;
- маркетингдик изилдөө методдорун колдонуп, дары каражаттарына, таңуу материалдарына, медициналык буюмдарга товардык анализ жүргүзүүгө, медициналык мекемелердин материалдык ресурстарын, аларды сарамжалдуу пайдалануу максатында башкарууга жөндөмдүү жана даяр
- медициналык жана коргоочу, санитардык-гигиеналык жана санитардык-эпидемиологиялык режимге коюлган талаптардын аткарылышын уюштурууга жөндөмдүү жана даяр;
- коомдук тамактануу, кир жуучу жана борбордук стерилдөө бөлүмүнүн кызматтык иштерин көзөмөлдөөгө жөндөмдүү жана даяр.

Психологиялык жана педагогикалык ишмердүүлүк

- медайымдык дисциплиналарда медициналык кесиптик жана билим берүү мекемелериндеги психология боюнча билимдерди колдонуу менен педагогикалык процессти камсыздоо;

- медаыймдык дисциплиналар боюнча сабактарды өткөрүү үчүн методикалык камсыздоону, билимдерди текшерүүнүн милдеттерин жана ыкмаларын иштеп чыгуу;
- педагогикалык ишмердүүлүктү квалификацияны жогорулатуу жана адистештирүү системасында ишке ашыруу, медаыймдык адистерди кайра даярдоо

Илимий-изилдөө ишмердүүлүгү

- медаыймдык изилдөө чөйрөсүндө илимий статистикалык кароолорду талдоо;
- статистикалык анализге катышуу жана жүргүзүлгөн изилдөө боюнча отчет даярдоо;
- медаыймдык практиканын жаңы ыкмаларын жана технологияларын иштеп чыгуу үчүн жеке изилдөө жана илимий-прикладдык проблемаларды чечүү

4. НБПны ИШКЕ АШЫРУУ ШАРТТАРЫНА КОЮЛГАН ЖАЛПЫ ТАЛАПТАР

4.1. НБП ишке ашырууда ЖОЖ укуктарына жана милдеттерине жалпы талаптар

4.1.1. ЖОЖдор адистиги боюнча ЖБПны өз алдынча иштеп чыгышат. ЖБП Кыргыз Республикасынын 560006 медаыймдык адистиги боюнча эмгек рыногунун керектөөлөрүн эске алуу менен тиешелүү МБСнын негизинде түзүлөт жана Окумуштуулар кеңеши тарабынан бекитилет.

Жогорку окуу жайлар илимдин, маданияттын, экономиканын, технологиянын, технологиянын жана социалдык чөйрөнүн өнүгүшүн эске алат. Окуу жайда билим берүүнүн сапатын камсыздоо боюнча сунуштарды сактоо менен ЖБП кеминде беш жылда бир жолу өзгөртүүгө милдеттүү:

- бүтүрүүчүлөрдү даярдоо сапатын камсыздоо стратегиясын иштеп чыгуу;
- мониторингде, билим берүү программаларын мезгил менен карап чыгуу;
- так макулдашылган критерийлердин негизинде студенттердин билимин жана көндүмдөрүн, бүтүрүүчүлөрдүн компетенттүүлүгүн баалоонун объективдүү жол - жоболорун иштеп чыгуу
- педагогикалык курамдын сапатын жана компетенттүүлүгүн камсыздоо;
- бардык ишке ашырылган билим берүү программалары үчүн жетиштүү ресурстар менен камсыздоо, аларды колдонуунун эффективдүүлүгүнө мониторингди студенттер менен маектешүү аркылуу жүргүзүү;
- алардын ишмердүүлүгүн (стратегиясын) баалоонун жана башка билим берүү мекемелери менен салыштыруунун макулдашылган критерийлерине ылайык өзүн-өзү баалоо;
- ишмердүүлүгүнүн жыйынтыктары, пландары, инновациялары тууралуу коомчулукка маалымат берүү.

4.1.2. Студенттердин жана бүтүрүүчүлөрдүн даярдык сапатын баалоо алардын учурдагы, орто жана жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациясын камтышы керек. Баалоо базалары окуу жай тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү аттестациялоого, жыйынтыктоочу квалификациялык иштердин мазмунуна, көлөмүнө жана структурасына карата талаптар «ЖОЖ бүтүрүүчүлөрүнүн жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациясы жөнүндө» жобону эске алуу менен окуу жай тарабынан аныкталат.

4.1.3. Билим берүү программасын иштеп чыгууда бүтүрүүчүлөрдүн социалдык жана

жеке компетенцияларын калыптандыруудагы окуу жайдын мүмкүнчүлүктөрү (мисалы, социалдык өз ара аракеттенүү, системалуулук жана активдүү мүнөздөгү өзүн-өзү уюштуруу жана башкаруу) компетенциялары аныкталууга тийиш. Окуу жай социалдык-маданий чөйрөнү түзүүгө, инсандын ар тараптуу өнүгүүсү үчүн зарыл болгон шарттарды түзүүгө милдеттүү.

Окуу жай билим берүү процессинин социалдык жана тарбиялоочу компонентин өнүктүрүүгө, анын ичинде студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүгө, студенттердин коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачыл клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышуусуна салым кошууга милдеттүү.

4.1.4. ЖБП медайымдык иш адистигине туура келген студенттин тандоосу боюнча дисциплиналарды камтышы керек. Студенттин тандоосу боюнча дисциплиналарды түзүү тартиби окуу жайдын ички документтерине ылайык белгиленет.

4.1.5. Окуу жай студенттерге окуу программасын түзүүгө катышуу үчүн реалдуу мүмкүнчүлүк берүүгө милдеттүү.

4.1.6. Окуу жай студенттерди ЖБПны түзүүдөгү укуктары жана милдеттери менен тааныштырууга, студенттер тандаган дисциплиналар алар үчүн милдеттүү жана жалпы эмгек сыйымдуулугу окуу планында көрсөтүлгөндөн кем болбоого тийиш.

4.2. ЖБПны ишке ашырууда студенттин укуктары менен милдеттерине карата жалпы талаптар.

4.2.1. Студенттер ЖБП тарабынан каралган студенттин тандоосу боюнча академиялык дисциплиналарды өнүктүрүү үчүн бөлүнгөн окуу убактысынын чегинде конкреттүү дисциплиналарды тандоого укуктуу.

4.2.2. Индивидуалдуу билим берүү траекториясын түзүүдө студент окуу жайда дисциплиналарды тандоого жана тийгизген таасири боюнча кеңеш алууга укуктуу.

4.2.3. ЖБПны өнүктүрүү боюнча жыйынтыктарга жетишүү үчүн студенттер СЖКнын өнүгүүсү боюнча өз алдынча башкарууну өнүктүрүүгө, коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачыл клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышууга милдеттүү.

4.2.4. Студенттер белгиленген мөөнөттө окуу жайдын билим берүү программасында каралган бардык тапшырмаларды аткарууга милдеттүү.

4.3. Студенттин окуу жүктөрүнүн максималдуу көлөмү жумасына 45 сааттан кем эмес, анын ичинде класстын бардык түрлөрүн жана аудиториядан тышкары (өз алдынча) окуу иштерин камтыйт.

Күндүзгү окуу формасында жума сайын өтүүчү аудиториялык сабактардын көлөмү Мамлекеттик билим берүү стандартына ылайык аныкталат, ЖБПнын деңгээлин жана окутуу багытынын өзгөчөлүгүн эске алуу менен окуу үчүн бөлүнгөн жалпы көлөмдүн 50% дан кем эмесин түзөт.

Академиялык дисциплинада өз алдынча иштөө үчүн бөлүнгөн сааттарга, бул академиялык дисциплина (модуль) боюнча сынакка даярдануу үчүн берилген убакыт кирет.

4.4. Окуу жылында каникул убагынын жалпы көлөмү 7-10 жума, анын ичинде кышында кеминде эки жума болушу керек.

5. АДИСТИК БОЮНЧА НБП ТАЛАПТАРЫ

5.1. Адистик боюнча ЖБПны өздөштүрүүнүн жыйынтыктарына талаптар.

560006 медайымдык иш адистиги боюнча бүтүрүүчү, «адис» квалификациясын берүү менен ЖБПнын максаттарына жана пункттарда көрсөтүлгөн кесиптик ишмердүүлүктүн милдеттерине ылайык МБС ЖБП 3.4 жана 3.8-пунктарында көрсөтүлгөн төмөнкү компетенцияларга ээ болууга тийиш:

а) универсалдуу:

- Жалпы илимий компетенциялар (ЖИК):

ЖИК-1 - социалдык маанилүү көйгөйлөрдү жана процесстерди талдоого, табигый илимдер, математика жана гуманитардык илимдердин методдорун ар кандай кесиптик жана коомдук иш-аракеттерде колдонууга жөндөмдүү жана даяр

ЖИК -2 –маанилүү саясий окуяларды жана тенденцияларды талдоого, дүйнөлүк тарыхый процесстин негизги түшүнүктөрүн жана мыйзамдарын өздөштүрүүгө, тарыхый мурастарга жана каада-салттарга урмат-сый менен мамиле кылууга, мамлекеттик саясатты баалоого, жарандык позицияны калыптандырууга жөндөмдүү жана даяр

ЖИК-3 - заманбап маалыматтык технологияларды колдонуп, актуалдуу социалдык, илимий жана этикалык маселелер боюнча ой-пикирлерди калыптандыруу үчүн керектүү маалыматтарды чогултууга, иштеп чыгууга жана чечмелөөгө даяр

ЖИК-4- социалдык, этникалык, маданий айырмачылыктарды сабырдуулук менен кабыл алат, жамаатта иштөөгө жөндөмдүү жана даяр

- Инструменталдык компетенциялар(ИК):

ИК-1 - кесиптик маселелерди чечүү үчүн тутумдук жана прикладдык максаттарда компьютердик жабдыктар жана программалар менен иштөөгө жөндөмдүү жана даяр

ИК–2 - маалымат коопсуздугунун негизги талаптарын эске алуу менен маалыматтык, библиографиялык ресурстарды жана маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонууга жөндөмдүү жана даяр

ИК-3 – мамлекеттик, расмий тилдерде жазуу жана оозеки баарлашууга, кесиптик маселелерди чечүү үчүн чет тилдердин бирин өздөштүрүүгө жөндөмдүү жана даяр

ИК-4 - аткаруучулардын ишин уюштуруу, ар кандай пикирлердин контекстинде жана алардын кесиптик компетенциясынын чегинде жооптуу башкаруу чечимдерин табуу жана кабыл алууга, башкаруу ыкмаларын колдонууга жөндөмдүү жана даяр

- Социалдык-жеке жана социалдык-маданий компетенциялар (СЖСМК)

СЖСМК -1 - кесиптик иш-аракеттерде этикалык, деонтологиялык жана биоэтикалык принциптерди ишке ашырууга жөндөмдүү жана даяр;

СЖСМК -2 – адамдар ортосунда мамилелерди түзүүгө, топто иштөөгө, чыр-чатактуу кырдаалдарды конструктивдүү чечүүгө, социалдык, этникалык жана маданий айырмачылыктарды толеранттуу кабыл алууга жана кесипкөй байланыш ыкмаларына даяр;

СЖСМК -3 - кесибин үзгүлтүксүз өркүндөтүүгө, өзүн-өзү билүүгө, өнүктүрүүгө, актуалдаштырууга, убактысын башкарууга, иш-аракеттерин пландаштырууга жана уюштурууга, жеке жана кесиптик өнүгүүгө жана окутуу стратегиясын түзүүгө жөндөмдүү жана даяр;

СЖСМК - 4 - коомдо кабыл алынган моралдык-укуктук ченемдерди эске алуу менен өз ишин жүзөгө ашырууга, жашыруун маалымат менен иштөө боюнча мыйзамдарды жана ченемдик актыларды сактоого, кабыл алынган чечимдер үчүн социалдык жана этикалык жоопкерчиликти алууга жөндөмдүү жана даяр;

СЖСМК -5 - логикалык жана жүйөлүү талдоо жүргүзүүгө, эл алдында сүйлөөгө, талкууга жана жарыш сөзгө чыгууга, билим берүү иш-чараларын жүзөгө ашырууга, кызматташууга жөндөмдүү жана даяр;

б) Кесиптик компетенциялар (КК):

- Диагностикалык ишмердик:

КК-1- медайымдык текшерүүнү, бейтап жана анын медайымдык муктаждыктары жөнүндө маалыматтарды талдоону жүргүзүүгө жана колдонууга даяр

КК -2- медайымдык диагнозун коюуга жөндөмдүү жана даяр

КК-3- өзүнүн компетенциясына жана практикасына ылайык жардам көрсөтүү максатында бейтаптын жашоосунун бардык тармактарын (физикалык, психологиялык, социалдык, рухий) камтыган медайымдык диагноздун (бейтап көйгөйлөрүнүн) артыкчылыгын жана маанисин белгилөөгө жөндөмдүү жана даяр

- Дарылоо ишмердиги

КК-4 - медайымдык диагнозго ылайык бейтаптар үчүн медайымдык иш-чаралардын планын жана көлөмүн аныктоого жана андан кийин ишке ашырууга, алгоритмдерге ылайык (медайымдар манипуляцияларынын стандарттары жана протоколдору) кам көрүү максаттарына жетүүгө багытталган иш-аракеттерди жасоого жөндөмдүү жана даяр

КК-5- медайымдык кийлигишүүлөрдүн көз каранды түрүн (дарыгердин көрсөтмөсү боюнча жана анын көзөмөлү астында жүргүзүлүүчү иш-аракеттерди) жүзөгө ашырууга жана бейтап абалынын өзгөрүшү жөнүндө дарыгерге билдирүүгө жөндөмдүү жана даяр

КК-6- медайымдык кийлигишүүлөрдүн көз карандысыз түрүн жүзөгө ашырууга жөндөмдүү жана даяр (медайым өз компетенциясынын чегинде өз алдынча жүзөгө ашырган иш-аракеттерин байкоо, сактоо, гигиена, өзгөчө кырдаалда жана өмүргө коркунуч келтирген шарттарда бейтапка тез жардам көрсөтүү ж.б.)

КК-7- өзгөчө кырдаалда медициналык жана эвакуациялык иш-чараларды жүргүзүүгө, эпидемиянын өзгөчө шарттарында, массалык кыргын борборлорунда калкка медициналык жардам көрсөтүүгө жөндөмдүү жана даяр

КК-8- дары каражаттарын, медициналык шаймандарды жана медициналык техниканы колдонуу жана сактоо эрежелерин сактоого жөндөмдүү жана даяр

КК-9- бейтаптын үйүндө медициналык жардамдын мыйзамдуу, этикалык маселелерин сактоо менен үй-бүлө мүчөлөрүн камкордугу жана дарылоо үчүн медайымдык көзөмөл, жардам көрсөтүүгө жөндөмдүү жана даяр.

- Калыбына келтирүү ишмердүүлүгү

КК-10- организмдин патологиялык оорулары жана жаракат алган бейтаптарга ар кандай реабилитациялык чараларды (медициналык, социалдык жана кесиптик) колдонууга жөндөмдүү жана даяр

КК-11- бейтаптын физиологиялык, психологиялык жана социалдык ден соолугун калыбына келтирүүгө, анын организмнин потенциалынан толук пайдаланууга көмөктөшкөн иш-чараларды жүргүзүүгө жөндөмдүү жана даяр

КК-12- бейтапка өзүн-өзү тейлөө ыкмаларын үйрөтүүгө, морфологиялык жана функционалдык абалына жараша физикалык иштин оптималдуу режимин сунуштоого, физиотерапия эрежелерин үйрөтүүгө жөндөмдүү жана даяр

- Алдын алуу ишмердиги

КК-13- ден соолукту чыңдоо жана сактоо боюнча илимий негизделген чараларды иштеп чыгуу максатында, саламаттыкты сактоо мекемелеринин ар кандай бөлүмдөрүнүн денгээлинде, калктын саламаттыгынын көрсөткүчтөрү жөнүндө маалыматтарды чогултуу жана медициналык-статистикалык анализдөө үчүн заманбап социалдык-гигиеналык методдорду колдонууга жөндөмдүү жана даяр

КК-14 - ден соолугу чың үй-бүлөгө жана анын мүчөлөрүнө медайымдык камкордук жүргүзүүгө жана аларга жеке гигиена, эмгекти жана эс алууну туура уюштурууга, ошондой эле туура тамактануу боюнча сунуштарды берүүгө жөндөмдүү жана даяр

КК-1 - калк арасында кенири тараган жугуштуу, мите жана жугуштуу эмес оорулардын алдын алуу боюнча иш-чараларды жүргүзүүгө, калкты эмдөөнүн стандарттуу жол-жоболорун ишке ашырууга жөндөмдүү жана даяр

КК-16 - дарыгер менен бирге калкты медициналык алдын алуу боюнча кароодон өткөрүү иш-чараларын жүргүзүүгө жөндөмдүү жана даяр

КК-17- радиациялык кырдаал начарлаганда жана табигый кырсыктарда, эпидемияга каршы иш-чараларды жүргүзүүгө, калкты өзгөчө кооптуу инфекциялардын борборлорунда коргоого даяр.

- Уюштуруу жана башкаруу иштери

КК-18- чыр-чатактарды, стрессти жана медайымдардын ишин уюштуруудагы жаңылыктарды жөнгө салуу үчүн психология билимин колдонуп, натыйжалуу баарлашуу методдорун колдонууга жөндөмдүү жана даяр

КК-19 - саламаттык сактоо жаатында кабыл алынган (Кыргыз Республикасынын мыйзамдары, техникалык регламенттер, эл аралык жана улуттук стандарттар, буйруктар, сунуштар, эл аралык бирдик системалары (БС), терминологиялык, учурдагы эл аралык классификациялар)

КК-20- дарылоо-алдын алуу мекемелеринде жана иш кагаздарын жүргүзүүдө (кызматтык каттар, отчеттор, каттар ж.б.) медициналык документтерди эсепке алууга жана отчет жүргүзүүгө жөндөмдүү жана даяр

КК- 21- саламаттыкты сактоо мекемелеринде иштеген медайым адистерге көрсөтмө берүүгө, аларды жумуш милдеттери, эмгекти коргоо эрежелери, ички тартип жана башка расмий документтер менен тааныштырууга жөндөмдүү жана даяр;

КК- 22- маркетингдик изилдөө ыкмаларын колдонуп, дары каражаттарына, таңуу материалдарына, медициналык шаймандарга жана башка медициналык буюмдарга товардык анализ жүргүзүүгө, медициналык мекемелердин материалдык ресурстарын, аларды сарамжалдуу пайдалануу максатында башкарууга жөндөмдүү жана даяр

КК-23- медициналык жана коргоочу, санитардык-гигиеналык жана санитардык-эпидемиологиялык режимге коюлган талаптардын аткарылышын уюштурууга жана камсыз кылууга жөндөмдүү жана даяр

КК -24- коомдук тамактануу, кир жуучу жана борбордук стерилдөө бөлүмүнүн кызматтык иштерин көзөмөлдөөгө жөндөмдүү жана даяр

- Психологиялык жана педагогикалык ишмердүүлүк
КК–25- жогорку жана орто кесиптик медициналык окуу жайларында педагогикалык ишмердүүлүктү жүргүзүүгө жөндөмдүү жана даяр болушу, медайымдык дисциплиналар боюнча студенттер менен билим берүү ишмердүүлүгүнүн психологиялык ресурстарын табуусу;

КК–26- медайымдык дисциплиналарын окутуу үчүн дидактикалык материалга методикалык анализ жүргүзүүгө, окуу максаттарын калыптандырууга, коюлган кесиптик милдеттерге ылайык окуу процессин уюштурууга, өткөрүүгө жөндөмдүү жана даяр

КК–27- орто жана кенже медициналык кызматкерлерди санитардык-гигиеналык эрежелерине, саламаттыкты сактоо мекемелеринин шарттарында этикалык жана деонтологиялык принциптерге үйрөтүүгө жөндөмдүү жана даяр

- Илимий-изилдөө ишмердиги

КК– 28 - медицинага негизделген далилдүү маалыматты талдап, ачык көрсөтүүгө жөндөмдүү жана даяр

КК– 29 - илимий медайымдык изилдөө иштерин пландаштырууга жана жүргүзүүгө жөндөмдүү жана даяр

КК– 30 - калктын ден соолугун коргоого багытталган медайымдык изилдөөлөрдүн жаңы ыкмаларын киргизүүгө жөндөмдүү жана даяр

5.2. Адистик боюнча ЖБПнын структурасына талаптар

560006 Медайымдык адистиги боюнча ЖБПнын структурасы төмөнкү блокторду камтыйт:

1-блок «Дисциплиналар (модулдар)»;

2-блок «Практика»;

3-блок «Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация».

Адистик боюнча ЖБПнын структурасы		Адистиги боюнча ЖБПнын көлөмү жана кредиттер боюнча анын блоктору
1-блок	I. Гуманитардык, социалдык жана экономикалык цикл	34
	II. Математикалык жана табыгый илимдер цикли	14
	III. Профессионалдык цикл	214
2-блок	Практика	28
3-блок	Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация	10
Адистик боюнча НБП көлөмү		300

Эскертүү: Жогорку окуу жайы дисциплиналар үчүн окуу материалын иштеп чыгууга бөлүнгөн сааттардын көлөмүн 10%чегинде өзгөртүүгө укуктуу.

Окуу жай Мамлекеттик билим берүү стандартынын талаптарына ылайык адистиги боюнча ЖБПны иштеп чыгат жана улуттук квалификация алкагына ылайык окуу натыйжаларына жетишүү үчүн жооптуу.

Окуу жайдын адистиги боюнча ЖБПнын ар бир блогуна тиешелүү дисциплиналардын (модулдардын) жана алардын эмгек сыйымдуулугунун формасы, окуу жай формасы боюнча анын өнүгүшүнүн жыйынтыктарына талаптарды эске алуу менен блок үчүн белгиленген көлөмдө өз алдынча улуттук квалификация алкагында каралган окутуунун натыйжаларынын жыйындысын аныктайт.

5.2.1. Адистиги боюнча ЖБП төмөнкүлөрдү ишке ашырууну камсыз кылууга тийиш:

- тизмеси жана эмгек сыйымдуулугу Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган тарабынан аныкталуучу гуманитардык, социалдык жана экономикалык циклдин милдеттүү дисциплиналары. Көрсөтүлгөн дисциплиналардын мазмуну жана аларды ишке ашыруу тартиби тиешелүү адистик боюнча ЖБП тарабынан белгиленген;

- өздөштүрүүгө милдеттүү болгон, бирок кредитке которулбаган жана адистик боюнча ЖБП көлөмүнө кирбеген 360 сааттан кем эмес жана аскердик-медициналык даярдык 610 сааттан кем эмес (КРдин Коргоо министрлигинин жарлыгына ылайык тиешелүү кафедрада болсо) дене тарбия жана спорт боюнча дисциплинасы.

5.2.2. 2- блок «Практика» окуу жана өндүрүштүк практиканы камтыйт.

Окуу жай практиканын бир же бир нече түрүн тандоо укугуна ээ, ошондой эле белгиленген кредиттердин чегинде практиканын кошумча түрүн түзө алат.

5.2.3. 3 - блок "Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация" мамлекеттик сынактарды тапшырууга жана жыйынтыктоочу квалификациялык ишти аткарууну жана коргоону камтыйт (эгерде окуу жай мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестацияга акыркы квалификациялык ишти киргизсе).

5.2.4. Адистик боюнча ЖБПнын алкагында милдеттүү жана тандалма бөлүктөр айырмаланат.

Адистик боюнча ЖБП милдеттүү бөлүгү улуттук квалификация алкагынын деңгээлин эске алуу менен жалпы илимий, универсалдуу, социалдык-жеке, жалпы маданий жана кесиптик компетенциялардын калыптанышын камсыз кылган дисциплиналарды жана практиканы камтыйт.

Мамлекеттик аттестациянын көлөмүн кошпогондо, милдеттүү бөлүктүн көлөмү адистик боюнча билим берүү программасынын жалпы көлөмүнүн 50% дан кем болбошун шарттайт.

Адистик боюнча ЖБП тандалма бөлүгүндө студенттер тиешелүү адистик боюнча дисциплиналарды тандай алышат, ошондой эле башка адистиктердин ЖБП дисциплиналарын тандоого уруксат берилет.

5.2.5. Окуу жай ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген адамдарга (алардын арызы боюнча) алардын психофизикалык өнүгүүсүнүн өзгөчөлүктөрүн, индивидуалдуу мүмкүнчүлүктөрүн эске алуу менен адистик боюнча ЖБПда окуу мүмкүнчүлүгүн бериши керек жана зарыл болгон учурда өнүгүү бузулууларын жана социалдык адаптациясын оңдоону камсыз кылат.

5.3. Адисти даярдоо үчүн ЖББНЫ ишке ашыруу шарттарына талаптар

5.3.1. Окуу процессин кадрлар менен камсыздоо

Адисти даярдоонун негизги билим берүү программасын ишке ашыруу окутулуучу дисциплинанын профилине ылайык базалык билимге жана окумуштуулук даражага же кесиптик чөйрөгө ылайык, ишмердүүлүк тажрыйбасына ээ болгон жана илимий-методикалык ишмердүүлүк менен системалуу иш алып барган илимий-педагогикалык кадрлар менен камсыз болушу керек. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 23-июлундагы №334 токтому менен бекитилген «Кыргыз Республикасында билим берүү ишин лицензиялоо тартиби жөнүндө» убактылуу жобого ылайык окумуштуулук даражасы жана/же окумуштуулук наамы бар окутуучулардын үлүшү адисти даярдоонун негизги билим берүү программасы боюнча билим берүү процессин камсыздаган окутуучулардын жалпы санында 40% дан кем болбошу керек.

Илимий даражасы жана / же илимий наамы бар окутуучулардын жалпы санынын 10% га чейинкиси 10 жылдан ашык жетекчи же жетектөөчү адис ушул жаатта практикалык тажрыйбасы бар окутуучулар менен алмаштырылышы мүмкүн.

5.3.2. Окуу процессин окуу-усулдук жана маалыматтык камсыздоо

Негизги билим берүү программасы негизги билим берүү программасынын бардык окуу курстары, дисциплиналары (модульдары) боюнча окуу-усулдук документтер жана материалдар менен камсыздалат.

Аудиториядан тышкары иш методикалык камсыздоо жана аны аткаруу менен текшерүүгө кеткен убакыт менен коштолот.

Негизги билим берүү программасын ишке ашыруу негизги билим берүү программасынын дисциплиналарынын (модульдарынын) толук тизмеси боюнча түзүлгөн маалымат базасы менен китепканалык фондго ар бир студенттин киришин камсыздайт.

КММАнын китепканалык фонду жалпы илимий жана кесиптик циклдердин дисциплиналары боюнча негизги окуу адабияттарынын басмалык жана/же электрондук басылмалары менен толукталган.

Билим берүү программасына кирген кесиптик циклдин ар бир дисциплинасы боюнча милдеттүү түрдө окуу жана окуу-усулдук басма жана / же электрондук басылмалар менен камсыздоо ар бир студент үчүн 0,5тен кем болбошу керек; лабораториялык иштер үчүн методикалык каражаттар менен камсыздоо 1: 1 болушу керек.

Студенттер үчүн атамекендик жана чет өлкөлүк ЖОЖдор, ишканалар жана уюмдар менен маалыматты ыкчам алмашуу мүмкүнчүлүгү камсыздалган, маалыматтардын азыркы кесиптик базасына, маалыматтык сурап билүү жана издөө системаларына кирүү камсыздалган, алар:

- КР Саламаттык сактоо министрлигинин маалыматтык сурап билүү материалдары;
- интеллектуалдык менчик, патент жана товардык белги боюнча маалыматтык издөө системасы;
- электрондук компоненттер боюнча маалыматтардын базасы (медициналык издөө системалары – MedExplorer, MedHunt, PubMed ж.б.).

5.3.3. Окуу процессин материалдык-техникалык жактан камсыздоо

Адистерди даярдоо үчүн негизги билим берүү программаларын ишке ашыруучу

жогорку окуу жайы, менчиктин же башка укуктук негиздин негизинде, лабораториялык, дисциплинардык жана дисциплиналар аралык окутуунун бардык түрлөрүн, практикалык жана илимий изилдөөлөрдү камсыз кылган материалдык -техникалык базага ээ болууга тийиш. Ал окуу жайдын окуу планына жана санитардык жана өрт коопсуздугунун эрежелерине ылайык ишке ашырылат.

Адистик боюнча ЖБП ишке ашырууга мүмкүндүк берген керектүү материалдык - техникалык колдоонун тизмеси:

- физика, химия, биологиялык химия, физиология, микробиология жана вирусология боюнча лабораториялар; фармакология; патологиялык анатомия, патофизиология, гигиена;
 - анатомиялык музей;
 - гуманитардык жана социалдык-экономикалык, жаратылыш таануу жана кесиптик дисциплиналарды изилдөө үчүн атайын жабдылган класстар жана аудиториялар;
 - бейтапттар менен иштөө көндүмдөрүн практикалоо үчүн симуляция борбору;
- Электрондук басылмаларды колдонууда 100 студентке интернетке кирүүчү компьютер 7ден кем болбошу керек.

Пайдалуу аянтча 1 студентке 9м² кем болбошу керек.

Окуу жайдын менчигинин негизинде же башка укуктук негизде, программаны ишке ашыруу үчүн клиникалык негиздери болушу керек.

5.3.4. Бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо

Жогорку окуу жай адистерди даярдоонун сапатына кепилдик берүүгө милдеттүү, анын ичинде:

- жумуш берүүчүлөрдүн өкүлдөрүн жана дипломдон кийинки билим берүү үчүн жооптуу жактарды тартуу менен бүтүрүүчүлөрдү даярдоо сапатын камсыздоо стратегиясын иштеп чыгуу;
- мониторинг, билим берүү программаларын мезгил -мезгили рецензиялоо;
- студенттердин билимдерин жана көндүмдөрүн, бүтүрүүчүлөрдүн компетенттүүлүгүн баалоонун объективдүү жол -жоболорун иштеп чыгуу;
- педагогикалык жамааттын компетенттүүлүгүн камсыз кылуу;
- алардын ишин баалоонун макулдашылган критерийлери боюнча үзгүлтүксүз өзүн-өзү аттестациялоо (стратегия) жана иш берүүчүлөрдүн өкүлдөрүн тартуу менен башка билим берүү мекемелери менен салыштыруу;
- өз ишмердүүлүгүнүн жыйынтыктары, пландары, инновациялары тууралуу коомчулукка маалымат берүү.

НБП боюнча адистерди даярдоо сапатын баалоо, студенттердин учурдагы жетишүү көзөмөлүн, аралык аттестациясын жана бүтүрүүчүлөрдүн мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациясын камтышы керек.

Ар бир дисциплина боюнча билимди учурдагы жана аралык көзөмөлдүн конкреттүү формалары жана жол-жоболору окуу жай тарабынан өз алдынча иштелип чыгат жана окутуунун биринчи айында студенттерге маалымдалат.

Студенттердин жеке жетишкендиктеринин тийиштүү НБП этабы менен коюлган талаптарга ылайык (учурдагы жана аралык аттестация) баалоо каражаттарынын базасы, анын ичинде типтүү тапшырмалар, көзөмөл иштери, тесттер жана билимин, көндүмдөрүн

жана компетенттүүлүктүн калыптануу деңгээлин баалоо ыкмалары түзүлөт. Баалоо базалары окуу жай тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

Баалоо каражаттарынын негиздери белгилүү бир адистик боюнча жогорку кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандартынын талаптарын толук жана адекваттуу чагылдырууга, конкреттүү адисти даярдоо программасынын жана окуу планынын максаттарына жана милдеттерине ылайык келүүгө тийиш. Алар бүтүрүүчү тарабынан ушул талаптарга ылайык универсалдуу жана кесиптик компетенциялардын сапатына баа берүү үчүн иштелип чыккан.

Баалоо каражаттарын иштеп чыгууда, студенттердин чыгармачылык активдүүлүк жөндөмдүүлүгүн, конкреттүү атайын билимдин жоктугуна жана профессионалдык жүрүм-турум үчүн жалпы кабыл алынган алгоритмдердин жоктугуна байланыштуу жаңы көйгөйлөрдү чечүү жолдорун издөө даярдыгын камсыздоо зарыл.

Индивидуалдуу баалоодон тышкары, өз ара баалоо колдонулушу керек: студенттер бири - биринин иштерине пикир жазуу; рефераттар, долбоорлор, илимий иштерге оппонент болуу ж.б.

Окуу жай адистердин компетенттүүлүгүн баалоо жана көзөмөлдөө системасын келечектеги кесиптик ишмердик шарттарына ылайык түзүшү зарыл. Ушул максатта конкреттүү дисциплина окутуучусунан тышкары, сырттан эксперт катары иш берүүчүлөр (ДПМдин, ИИИнин жана фирмалардын кызыктар өкүлдөрү), жакын дисциплиналарды окуган окутуучулар ж.б. активдүү колдонулушу керек.

Студенттерге жалпы билим берүү процессинин мазмунун, уюштурулушун жана сапатын, ошондой эле айрым окутуучулардын ишин баалоо мүмкүнчүлүгүн берүү керек.

Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик даярдык деңгээлинин мамлекеттик билим берүү стандартынын талаптарына ылайык аныктоого багытталган.

Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестацияга бул адистик боюнча мамлекеттик кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик стандартында каралган теориялык жана практикалык даярдыгын баалоо боюнча Мамлекеттик жыйынтыктоочу сынакты даярдоо жана өткөрүү кирет.

Студент өзүнүн жөндөмдүүлүгүн жана даярдыгын көрсөтүшү керек, алган терең билимине, көндүмдөрүнө жана калыптанган универсалдуу жана кесиптик компетенцияларга таянып, кесиптик ишмердүүлүгүнүн милдеттерин өз алдынча чечүүгө, атайын маалыматты профессионалдуу берүүгө, илимий жактан талашууга жана өз пикирин коргоого тийиш.

Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациянын программасы адистик боюнча мамлекеттик билим берүү стандартына ылайык иштелип чыккан. Ал жалпы медициналык көйгөйлөрдүн, оорулардын жана патологиялык шарттардын тизмесин камтыйт, анын негизинде аттестациялык суроолор, тесттик тапшырмалар, практикалык көндүмдөрдүн тизмеси жана кырдаалдык клиникалык тапшырмалар түзүлөт.

Адистик боюнча мамлекеттик бүтүрүү сынагынын программасы медициналык жана фармацевтикалык жогорку окуу жайлардагы мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациянын мазмунуна, көлөмүнө жана структурасына карата талаптардын, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2012 -жылдын 29 -майындагы No 346 токтому менен бекитилген учурдагы

«Жогорку окуу жайлардын бүтүрүүчүлөрүнүн жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация жөнүндө» жобосунун негизинде иштелип чыккан.

Бүтүрүүчүнүн компетенттүүлүгүн объективдүү баалоо үчүн сынактык суроолор жана тапшырмалар комплекстүү жана конкреттүү компетенцияларды түзүүчү ар кандай окуу циклдериинин тандалган бөлүмдөрүнө дал келиши керек.

Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация төмөнкүлөрдү камтыйт:

1. Кыргызстан тарыхы, кыргыз тили жана адабияты жана Кыргызстан географиясы боюнча дисциплиналар аралык комплекстүү экзамен
2. Адистештирилген дисциплиналар боюнча жыйынтыктоочу дисциплиналар аралык экзамен, анын тартиби жогорку окуу жайы тарабынан өз алдынча бекитилет.